

P R O G R A M
provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije
na području Zeničko-dobojskog Kantona 2018. godine
(PROLJETNA I JESENJA FAZA)

(Kontrola uzročnika zaraznih oboljenja i njihovih prenosilaca)

Zenica, april 2018. godine

I UVODNE NAPOMENE

Obaveza provođenja preventivne sistematske deratizacije, kao opšte mjere u sprječavanju pojave zaraznih oboljenja, propisana je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Sluzbene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 29/05), koji obaveznu preventivnu deratizaciju propisuje kao mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Deratizacija podrazumijeva i sve mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodara na površinama, u prostoru i/ili objektima. Zbog toga deratizacija ima veliki epidemiološko-higijenski značaj i važna je karika u borbi protiv zaraznih bolesti ljudi i životinja. Deratizacijom se smanjuju i velike štete koje glodari nanose. Prema podacima iz razvijenih zemalja, vrijednost dobara koju pacovi unište za godinu dana odgovara visini godišnje zarade oko 200.000 zaposlenih osoba. Procijenjeno je da jedan štakor uništi i po desetak kilograma hrane u toku godine, te da je broj štakora i do duplo veći od broja stanovnika gradova, dok je u selima još veći. U zemljama u razvoju broj štakora je oko 5 puta veći od broja ljudi.

U traganju za hranom pacov uništava i predmete koji mu ne služe za ishranu (papir, tkanina, koža, guma, drvo, električni i ptt kablovi). Smatra se da su za veliki broj požara, za koje se nije mogao utvrditi uzrok, odgovorni bili pacovi koji su nagrizajući instalacije izazvali kratke spojeve.

Glodari i insekti nanose velike ekonomske štete u stambenim i privrednim objektima, pogoršavaju opće higijenske uslove za život, uništavaju i zagađuju hranu. Prenosioci su, rezervoari i mogući izvor infekcije za mnoge uzročnike zaraznih oboljenja, prvenstveno u urbanim sredinama.

Sve bolesti koje mogu prenositi glodari po vrsti uzročnika mogu se podijeliti na:

- Bakterijske (tularemija, bruceloza, tuberkuloza, leptospi- roza, salmoneloza...)
- Virusne (hemoragična groznica, bjesnilo, slinavka i šap, rikecioze...)
- Parazitame (trihinelozu, lajšmanijazu, kokcidiozu...)
- Protozoarne (toksoplazmoza, amebijaza, sarkocistoza....)
- Gljivične (različiti oblici dermatomikoza i trihofitija...)

U cilju kontrole ovih oboljenja, jedan od važnih zadataka je osmišljeno sprovođenje preventivnih mjera koje imaju za cilj svođenje brojnosti mikroorganizama i njihovih prenosilaca do tzv. biološki tolerantnog nivoa, koji predstavlja minimalni zdravstveni rizik.

Opće preventivne mjere

Provođenje preventivnih mjera je osnovni preduslov za uspješno smanjenje prenosnika bolesti i štetnika na nekom području. Cilj provođenja mjera je stvaranje takvih uslova koji će onemogućiti naseljavanje prenosnika bolesti i štetnika na nekom području, a ako se naseljavanje dogodi, uskratiti im mogućnost opstanka, prvenstveno pristupa izvoru hrane i vode te mogućnosti zaklona kao osnovnih uslova preživljavanja svake biološke vrste.

Grad/općine, preko svojih nadležnih tijela, trebaju redovno provoditi sljedeće preventivne mjere:

- a) Ispravno odlaganje krutih otpadnih materija:
 - održavanje uređenih odlagališta otpadnih materija (zatrpavanje, spaljivanje),
 - sanacija (eliminacija) divljih odlagališta,
 - redovno pražnjenje spremnika za smeće,
 - redovito mehaničko čišćenje, i pranje spremnika za smeće.
- b) Ispravno odlaganje fekalnog otpada:
 - održavanje kanalizacijskog sistema,
 - sanacija septičkih jama,
 - zabrana pražnjenja septičkih jama u potoke i kanale oborinskih voda,
 - sprečavanje prelijevanja septičkih jama redovnim pražnjenjem.
- c) Higijensko-sanitarne mjere na javnim površinama:
 - spriječiti nekontrolirano odlaganje krutih otpadnih materija na javnim površinama,
 - uređivanje zapuštenih zelenih površina,
 - održavanje potoka i kanala oborinskih voda: čišćenje, uklanjanje vegetacije,
 - zatrpavanje lokvi, bara, proširivanje usjeka u cilju povećanja protočnosti tekućih voda,
 - čišćenje oluka na javnim zgradama,
 - saniranje građevinskih oštećenja.
- d) Preventivne mjere u privrednim objektima, ekonomskim dvorištima i skladištima:
 - obaveza uvođenja "rodent-proof" sistema - onemogućavanje ulaska glodarima građevinsko-tehničkim rješenjima, izgradnja barijera za sprečavanje ulaza glodara u unutrašnje prostore objekta,
 - redovno uređivanje ekonomskih dvorišta (uklanjanje korova i nekorištene ambalaže),
 - zabrana nagomilavanja krutog otpada, posebno starih automobilskih guma,
 - zabrana nekontrolisanog odlaganja životinjskog klaoničkog otpada.

U provođenju preventivnih mjera, a u okviru svoje nadležnosti, moraju sudjelovati pravne, fizičke osobe i svi građani te odgovornim ponašanjem doprinosti višim higijensko-sanitarnim prilikama i boljem kvalitetu života.

Redovnim provođenjem ovih mjera smanjuje se broj ili se uklanjaju prijenosnici i uzročnici zaraznih bolesti i izvori oboljenja od zaraznih bolesti, smanjuje se mogućnost prenošenja oboljenja, te se općim unaprjeđenjem higijenskih uvjeta poboljšava kvaliteta življenja.

Nesavjesno sprovođenje ovih mjera, kao i neadekvatna i nestandardizirana primjena sredstava za DDD kreira još jedan zdravstveni rizik, a to je povećanje rizika od „Long-term“ oboljenja, kao posljedica ekspozicije stanovništva štetnim ekološkim faktorima. Stoga je za postizanje kvalitetne kontrole uzročnika i prenosilaca zaraznih oboljenja, potrebno primijeniti jednoobrazni program preventivne deratizacije na cijelom Kantonu i pažljivo pratiti njegovu realizaciju.

Nadzor nad provođenjem ovih mjera u nadležnosti je inspekcijskih službi.

II DERATIZACIJA

Štakori, miševi i drugi štetni glodari suzbijaju se radi šteta koje nanose uništavanjem i onečišćavanjem hrane, oštećivanjem stambenih i privrednih objekata, a u naseljenim sredinama suzbijaju se prvenstveno radi eliminacije rizika od prenosa zaraznih bolesti. Štetni glodari mogu biti rezervoari i mogući prenosnici uzročnika zaraznih bolesti kao što su uzročnici crijevnih infekcija (Salmonella i drugih), leptospiroza (Leptospira), murinog tifusa (Riketsia typhi), bolesti (groznice) štakorskog ugriza (Spirillum minus), hemoragijske groznice s bubrežnim sindromom (Hanta virusi) i drugih.

Deratizacijom se u smislu ovog Programa smatra primjena hemijskih metoda i sredstava za uništavanje komensalnih mišolikih glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti, ili su rezervoari i mogući izvor infekcije.

Najmasovnije prisustvo glodara je u naseljima sa većim aglomeracijama ljudi, sa razvijenom mrežom infrastrukture i objekata i u kojima je intenzivna privredna proizvodnja i promet roba, jer u takvim sredinama imaju dobre uslove za skloništa, ishranu i razmnožavanje. Glodari se veoma brzo razmnožavaju i obzirom na zdravstveni rizik i ekonomske štete koje pričinjavaju, predstavljaju trajni remetilački faktor ljudskim naseljima što iziskuje kontinuirane napore, ne na potpunom uništenju (jer je to nemoguće), nego za takvom kontrolom kojom se postiže svođenje njihovog broja na „biološki minimum“, t.j. na prihvatljivi nivo, koji predstavlja minimalni zdravstveni rizik i minimalni rizik za uništavanje materijalnih dobara i hrane.

Jedan značajan momenat u nastajanju i širenju raznih oboljenja putem glodara su savremeni, internacionalni i interkontinentalni komunikacioni uslovi, koji doprinose da se navedene bolesti, ukoliko se pojave na jednom kraju svijeta, za razliku što bi nekad mjesecima „putovale“ do nove zemlje-odredišta, sada prenose za nepunih 24 sata, na svaki dio zemaljske kugle.

Oboljevanje od zoonoza je moguće držati pod nadzorom, uglavnom provođenjem propisanih mjera preventivne deratizacije, dezinfekcije i dezinfekcije.

U pojedinim dijelovima svijeta preovladavaju različite vrste glodara, a na području Balkana, kao i na Zeničko-dobojskom kantonu najčešći glodari koje treba držati pod kontrolom su:

Kućni miš (*Mus musculus*), crni štakor (*Rattus rattus*) i sivi štakor-štakor selac (*Rattus norvegicus*) te mišoliki poljski glodari (*Apodemus agrarius*).

Mjere preventivne i obavezne preventivne sistematske deratizacije (u daljnjem tekstu: deratizacija) uključuju praćenje uslova za razvitak glodavaca, bilježenje pojave glodara, izlaganje meka zatrovanih antikoagulantnim rodenticidima, izlaganje nehemijskih sredstava za suzbijanje glodara, praćenje stepena infestacije, te poduzimanje ostalih mjera koje dovode do smanjenja broja glodara. Deratizacija treba biti sveobuhvatna i ciljana. Sveobuhvatnost mjera deratizacije osigurat će se pregledom svih stambenih i drugih navedenih objekata i javnih površina na gradskom području dva puta godišnje tokom proljetne i jesenje provedbe deratizacije, a ciljanost će se osigurati dodatnim mjerama deratizacije infestiranih objekata i površina prema pozivima građana ili korisnika objekata tokom cijele godine.

III PROPISI, PROVOĐENJE I NADZOR NAD OBAVEZOM PREVENTIVNOM SISTEMATSKOM DERATIZACIJOM NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2018. GODINI

U skladu sa član 13. stav 1. alineja 10. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/10 i 75/13) kanton je odgovoran za provođenje mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti iz svoje nadležnosti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.

Članom 10. stav 1. alineja 5. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05), propisana je obaveza provođenja DDD mjera u određenim objektima i površinama, a sve u svrhu zaštite stanovništva od zaraznih bolesti.

Članom 23. i 24. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti propisuje izvođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije, kao opću mjeru u sprječavanju pojave zaraznih oboljenja, a obaveznu protuepidemijsku deratizaciju, dezinfekciju i dezinfekciju

određuje kao posebnu mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti. Obavezna preventivna deratizacija se provodi u skladu sa Pravilnikom o uvjetima u pogledu stručne spremljenosti zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe - obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 30/16) i Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 30/16).

Članom 3. stav. 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisano je da je svako lice obavezno brinuti o svom zdravlju, dok je stavom 3. istog člana propisano da niko ne smije ugroziti zdravlje drugih ljudi. Neprovođenje određenih mjera koje imaju za cilj sprječavanje širenja zaraznih bolesti, predstavlja akt ugrožavanja zdravlja ljudi.

Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinsekcije, dezinfekcije i deratizacije utvrđuje se način provođenja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije. Obaveza izvođača preventivne deratizacije je da mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva koje uključuje upotrebu otrova iz II i III grupe, mora zadovoljavati odredbe Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizička lica-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije. Preventivna sistematska deratizacija podrazumjeva trajnu kontrolu populacije mišolikih glodara nedozvoljavajući ekspanziju vektora zaraznih oboljenja u ekscesu.

Obavezna preventivna deratizacija provodit će se u naseljenim mjestima na području Kantona u objektima i prostorima kako slijedi:

1. javne i zelene površine u pojasu naselja sa koncentriranim stanovništvom (gradska naselja),
2. obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim zonama,
3. centralne deponije,
4. nezvanična (neorganizirana) odlagališta otpada - smetlišta,
5. vaspitno – obrazovni objekti (škole, obdaništa, fakulteti) i kulturni objekti sa pripadajućim vanjskim površinama,
6. kolektivni centri za smještaj i boravak izbjeglih i prognanih lica,
7. objekti kantonalnih javnih zdravstvenih ustanova sa pripadajućim vanjskim površinama,
8. objekti gradskih/općinskih javnih zdravstvenih ustanova sa pripadajućim vanjskim površinama,
9. kantonalne institucije i njihove ispostave sa pripadajućim vanjskim površinama,
10. gradske/općinske institucije i njihove ispostave sa pripadajućim vanjskim površinama,
11. individualni stambeni objekti u privatnom vlasništvu u užim zonama gradskih naselja,
12. vjerski objekti i groblja u gradskim naseljima,
13. objekti za javno vodosnabdjevanje i kanalizaciona mreža sa šahtovima i izlivnim kolektorima,
14. objekti i površine svih fizičkih i pravnih lica koji obavljaju poslovnu djelatnost,
15. objekti i sredstva javnog saobraćaja,
16. objekti za proizvodnju i promet živežnih namirnica i predmeta opće upotrebe sa pripadajućim vanjskim površinama,
17. objekti za pružanje usluga javne higijene,
18. zajednički prostori stambenih zgrada (podrumi i tavani).

Radi što kvalitetnijeg provođenja sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u javnom sektoru i to u segmentu odgojno-obrazovnih ustanova na kritičnim mjestima (tačkama) na 2-3 lokacije u i oko navedenih ustanova će se postavljati monitoring PVC hranilice za glodare po HACCP sistemu pod ključem.

Izloženi mamci unutar hranilica se prate za to predviđenim check listama.

Cilj je uspostaviti kontinuirani nadzor i kontrolu prisustva glodara u ovom segmentu javnog sektora gdje imamo veću koncentraciju ljudi i pravovremeno intervenirati.

Upravni nadzor će vršiti sanitarna inspekcija u skladu sa svojim ovlaštenjima, a u cilju uspješnog izvođenja deratizacije.

IV CILJ I SVRHA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini, ima nekoliko važnih ciljeva kojima se treba obezbijediti:

1. prevencija zaraznih oboljenja naročito u epidemijskoj formi (prirodno-žarišnih infekcija) čiji su rezervoari, prenosioci i mogući izvor zaraze mišoliki glodari,
2. zaštita životne i radne sredine i
3. zaštita ekonomskih, ekoloških i estetskih vrijednosti.

Kod provođenja sistematske preventivne deratizacije izvođač će koristiti principe rada po HACCP sistemu. Primjena HACCP /Hazard analysis and critical control points/ sistema u provođenju sistematske preventivne deratizacije u mnogim zemljama Evrope ima za cilj unapređenje zaštite protiv mišolikih glodara i smanjenje mogućnosti neželjenih efekata rodenticida na zdravlje stanovništva. HACCP je sistem koji garantira neškodljivost u djelatnostima kojima je obaveza obezbijediti odsustvo štetnih glodara, insekata i mikroorganizama i njihovog učinka.

Principi HACCP-a su sljedeći:

1. stručno ovlađavanje izborom sredstava za deratizaciju, proizvedenih prema međunarodnim standardima,
2. utvrđivanje i posmatranje kritičnih tačaka na kojima se može javiti povećan broj glodara,
3. stalna interventna deratizacija kritičnih tačaka u 2018. godini i kvalitetan monitoring sistem,
4. analiza i praćenje zdravstvenih i drugih rizika u realizaciji Programa deratizacije u 2018. godini,
5. korekcijski postupci,
6. dobra dokumentacija i
7. verifikacija kvaliteta rada.

Karakteristike općina Zeničko-dobojskog kantona od značaja za pripremu i provođenje programa obavezne sistematske preventivne deratizacije:

Općina/grad	Površina u km ²	Broj stanovnika	Gustina naseljenosti (stanovnika po km ²)
Breza	72,9	14.564	200
Doboj Jug	10,2	4.409	432
Kakanj	377,0	38.937	103
Maglaj	252,0	24.980	99
Olovo	407,8	10.578	26

Tešanj	155,9	46.135	296
Usora	49,8	7.568	152
Vareš	390,1	9.556	24
Visoko	230,8	41.352	179
Zavidovići	556,0	40.272	72
Zenica	558,5	115.134	206
Žepče	282,0	31.582	112
KANTON	3.343,0	385.067	115

Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini, obuhvatit će urbane zone svih općina kao i granične zone prema prigradskim naseljima koje su ugrožene stalnom ekspanzijom glodara iz prirode. Na ovaj način će se prevenirati rizik prenošenja zaraznih bolesti preko glodara koji dolaze iz ruralnih dijelova.

Istraživanje stepena infestacije podrazumjeva utvrđivanje prosječnog relativnog broja glodara, tj. praćenje broja glodara na kritičnim mjestima određenih područja općina ZDK. Ove aktivnosti će provesti dvije dvočlane ekipe osposobljenih medicinskih tehničara pod nadzorom epidemiologa tokom sedam dana pripremne faze.

Medicinski tehničari će u tom periodu obilaziti kritična mjesta u gradskim i prigradskim područjima općina i postavljati određenu nezatrovanu količinu mamaka u kutijama sa hranilicama na više mjesta u određenom području. U razmacima od tri dana će biti praćena potrošnja nezatrovane mase i prema tome proračunati infestaciju na tom području.

Pored toga na osnovu procjene štete koju prouzrokuju štakori će se proračunati infestacija, a i samim fizičkim uočavanjem štakora.

Na području Kantona se nalazi veliki broj različito kultivisanih zelenih površina, a nerijetko se uz njih, ili na njima nalaze razne vrste bespravno odloženog otpada, što predstavlja idealno stanište za život i održavanje štakora i drugih štetnih glodara.

U toku realizacije Plana izvođenja deratizacije pratit će se kvalitet uspjeha deratizacije i u svakom slučaju kada se ocijeni da bi trebalo unaprijediti efikasnost izvođenja deratizacije, provodit će se Interventna deratizacija koja zahtjeva dodatni utrošak antikoagulantnih sredstava. Ocjena kvaliteta provođenja Programa preventivne sistematske deratizacije vršiti će se prema vrlo osjetljivim indikatorima u monitoringu nadzora.

Osnovni indikatori za određivanje stepena infestacije su:

1. uočavanje glodara u različitim dijelovima dana,
2. nalaz izmeta,
3. ustanovljavanje aktivnih rupa,
4. ustanovljavanje šteta,
5. prisustvo mirisa urina glodara i
6. prisustvo dlaka glodara i drugih indirektnih pokazatelja.

Stepen početne infestacije glodara na ZDK prije početka proljetne akcije sistematske deratizacije u 2018. godini

OPĆINA	Prije početka proljetne faze 2018. godine
Olovo	**
Vareš	**
Breza	**
Kakanj	***
Visoko	**
Tešanj	***
Doboj-jug	**

Usora	**
Maglaj	***
Zavidovići	**
Žepče	**
Zenica	***

Legenda:

- 0 - veoma rijetka prisutnost
- * - rijetka prisutnost
- ** - slaba prisutnost
- *** - jako izražena prisutnost

Na osnovu dobijenih podataka o stepenu i vrsti infestacije, broja domaćinstava, stanovnika, broja objekata i površina procjenjuje se potrebna količina antikoagulantnih rodenticida i insekticida.

Rezultati ispitivanja infestacije područja Kantona, pored pokazatelja po općinama, pokazali su da su posebno infestirana područja obala rijeka (posebno mjesta izlivanja kolektora kanalizacije), kao i deponije a posebno nezvanična odlagališta otpada. Smatramo da su objekti za stanovanje u neposrednoj blizini ovih područja dodatno ugroženi, te trebaju posebno biti tretirani. Nadalje, u gradskim naseljima je primjetno razbacivanje smeća oko kontejnera, što takođe predstavlja dodatni rizika za nakupljanje glodara, kao i insekata.

Smatramo da utvrđeni stepen infestacije, a posebno na određenim kritičnim tačkama, predstavljaju ozbiljan rizik po epidemiološku situaciju, a vezano za zarazne bolesti koje prenose glodari.

V METODA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

U literaturi, u praksi, u zakonskim propisima poznati su pojmovi *preventivne sistematske deratizacije* i *protivepidemijske deratizacije*. U slučaju pojave neke od zaraznih oboljenja, koja se prenose glodarima, odmah se prema rezultatima epidemiološkog ispitivanja, preduzima deratizacija, ograničena na određeno područje i objekte, sve do prestanka opasnosti za širenje dotičnog oboljenja, to je **protivepidemijska deratizacija**.

Međutim, budući da se glodari u naseljenim mjestima jako brzo razmnožavaju, u slučaju da tu situaciju ne bi generalno držali pod kontrolom, populacija zaraženih glodara bi se toliko proširila da bi epidemija zaraznog oboljenja, koje bi se pojavilo, bila tako velikih razmjera da bi njeno gašenje zahtijevalo enormni angažman zdravstva i cjelokupne zajednice i žrtve takve epidemije mogle bi da budu brojne. Zato se „**sistematskom preventivnom**“ deratizacijom trajno kontroliše glodarska populacija, nedozvoljavajući ekspanziju vektora zaraznih oboljenja.

Da bi kontrola glodara bila uspješna treba primijeniti pet značajnih principa i to:

1. Kontinuitet

Deratizaciju provoditi kontinuirano, iz godine u godinu, najmanje dva puta godišnje. Iako biološki ciklus razmnožavanja glodara omogućuje da od jednog para, za godinu, kroz nekoliko generacija nastane oko 1000 potomaka, ipak se smatra da kvalitetno obavljanje sistematske deratizacije u prijelaznim sezonama iz zime ka ljetu i ljeta ka zimi, može biti dostatno za postizanje navedenih ciljeva.

2. Sveobuhvatnost

Svi, odnosno glavnina objekata i površina koje zakon obavezuje da provede deratizaciju, moraju biti obuhvaćeni u okvirima akcije.

3. Istovremenost

Na određenom području na kome se provodi preventivna sistematska deratizacija, treba je provesti u što kraćem vremenskom rasponu, od nekoliko dana.

4. Intenzivnost

Moraju se primijeniti sredstva koja su dostatna da podmire sve zahtjeve glodarske populacije, kako ne bi došlo do njihove refraktarnosti, čime bi se kompromitovala akcija, postojeća sredstva propala i proizveli troškovi za nabavku drugih sredstava na koja glodari nisu refraktarni.

5. Umjerenost

Treba obezbijediti kompromis između intenzivnosti i ekoloških mogućnosti apsorbovanja upotrijebljenih deratizacionih sredstava.

Ritmičko izlaganje mamaca

Uz kontrolu, vršiti će se češće ritmičko izlaganje mamaca za uništavanje glodara (PULSE BAITING) u specijalne hranilice. To su namjenske plastične i kartonske kutije koje će se postaviti na 2000 mjesta na lokalitetima i prostorima od izuzetnog značaja. Ova nova metoda u kontroli efikasnosti obavezne sistematske preventivne deratizacije je vrlo značajna, jer će se tokom cijele godine pratiti i obnavljati potrošeni mamci za uništavanje glodara i tako u potpunosti uspješno i efikasno provoditi deratizacija na mjestima gdje se može očekivati povećani broj glodara.

VI VREMENSKI PERIOD IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2018. GODINI

Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Zeničko- dobojskog Kantona u 2018. godini se provodi u dvije faze pri čemu će se proljetna faza provesti tokom maja i juna, a jesenja tokom oktobra i novembra.

Tokom čitave godine izvršitelji su dužni obavljati interventne mjere suzbijanja glodara prema indikacijama, na dojavu higijensko-epidemiološke službe.

VII IZBOR SREDSTAVA ZA DERATIZACIJU

Prema Pravilniku o uvjetima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva, odnosno fizičke osobe - obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije i Odluci Ekspertne grupe za nadzor zaraznih bolesti Ministarstva zdravstva Federacije Bosne i Hercegovine, kao i prema već proklamovanim stavovima Evropske zajednice, preventivna sistematska deratizacija će se izvoditi isključivo sa rodenticidima provjerena kvaliteta, druge generacije, izređenim prema licenciranim standardima Evropskih proizvođača.

Opredjeljenja za ovakav način rada u Evropi pokazala su visoku efikasnost, jer svi proizvodi imaju referalne vrijednosti, pa se time izbjegava svaka improvizacija i mešetarenja sa sredstvima i preparatima za deratizaciju. Zbog toga će se i u Zeničko-dobojskom kantonu u 2018. godini, primijeniti vrlo strogi kriteriji vršenja preventivne sistematske deratizacije u odnosu na izbor sredstava za deratizaciju.

Sredstva koja će se koristiti (rodenticidi) moraju zadovoljiti sljedeće:

1. moraju biti u skladu sa Programom provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini,
2. gotovi preparati moraju zadovoljavati propisane standarde u pogledu koncentracije trovne mase, konstitucije preparata i drugih fizičkih i hemijskih karakteristika te svi preparati moraju imati odgovarajuću dozvolu za upotrebu u BiH i sigurnosno tehničke listove,
3. rodenticidi moraju da imaju deklaraciju proizvodnje, kao i sertifikat o kvalitetu.

Nadležna inspekcija će izvršiti kontrolu rodenticida, utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja vršiti stalan nadzor nad primjenom preparata;

U proljetnoj i jesenjoj fazi preventivne sistematske deratizacije u 2018. godini, koristiti će se sljedeća standardizirana sredstva:

1. Bromadiolon parafinski blok mamak,
2. Brodifacoum parafinski blok mamak,
3. Bromadiolon pasta mamak,
4. Bromadiolon-difenacoum pasta mamak,
5. Bromadiolon parafinizirana žitna pasta i
6. Mehanički „Temo kollant“ namaz jake adhezivne moći.

VIII KARAKTERISTIKE SREDSTAVA KOJA ĆE SE KORISTITI

1. Uništavaju sve vrste glodara,
2. Postižu smrtnu dozu kod glodara već nakon jednog uzimanja zatrovane mase,
3. Uništavaju glodare otporne na prvu generaciju rodenticida,
4. Sadrže zaštitnu supstancu (gorku tvar) za ljude i domaće životinje,
5. Primamljivi su glodarima (sadrže sredstva koja privlače glodare),
6. Djeluju u niskim koncentracijama sa jednokratnim uzimanjem,
7. Izazivaju smrt glodara sličnu prirodnoj (izaziva poremećaj koagulacije),
8. Ne izazivaju rezistenciju kod glodara,
9. Nisu repelentnog djelovanja,
10. Postavlja se manja količina zatrovane mase, smanjuje se rizik od štetnih posljedica i zagađenja sredine.

IX KOLIČINA MATERIJALA KOJA SE PLANIRA UTROŠITI U PROLJETNOJ AKCIJI

U izvođenju preventivne sistematske deratizacije koristit ćemo rodenticide—antikoagulate II generacije u omjeru Bromadilon parafinski blok mamak od 39 – 44%, Brodifacoum parafinski blok 2,5 – 4,8%, Bromadiolon pasta od 34 do 40%, Bromadiolon-difenacoum pasta mamak 2,5 - 6%, Parafinizirana žitna pasta 0,9 – 1,3% i Mehanička adhezivna sredstva „Temo kollant“ namaz.

Korištenjem parafiniranih mamaka, parafinskih blokova i pasta rodenticida ima za cilj da obezbijedi efikasno i produženo djelovanje u kanalizacionoj mreži, vodotokovima i svim ostalim prostorima. Deratizacija prostora u kojima se proizvode i skladište namirnice izvršiti će se postavljanjem različitih tipova mamaca, različitog sastava (antikoagulanti II generacije te oblika paste (meki) mamac i parafinski blokovi). U ovim tipovima objekata preferira se upotreba mamaca koji su namijenjeni ovom tipu objekata (Žitna pasta) upakovani u ambalažu koja je polupropusna za mirisne atraktante gdje glodar ima izvor hrane. **U ovim tipovima objekata svi mamci se moraju postaviti u zatvorene deratizacijske kutije po Haccp standardu.**

Na osnovu procjene prisutnosti glodara te potrošnje u prethodnim akcijama u proljetnoj akciji u 2018. godini, planira se utrošak materijala u količinama kako je prikazano u sljedećoj tabeli.

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	2.920 – 3.240	27 – 30%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg	1.300 – 1.510	12 – 14%
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg	270 – 520	2,5 – 4,8%
Bromadiolon pasta (meki) 10g	kg	3.670 – 4.320	34 – 40%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamac 10g	kg	270 – 650	2,5 – 6%
Parafinirana žitna pasta 30g	kg	100 - 140	0,9 – 1,3%
UKUPNO		10.800	

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. i 12. iz poglavlja III ovog Programa, procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	1.830 – 1.990	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	2.440 – 2.950	48 - 58%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamac 10g	kg	125 – 250	2,4 – 4,8%
UKUPNO		5.100	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA ZA PROSTORE I POVRŠINE IZ NADLEŽNOSTI KANTONA

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 2. 5. 6. 7. 9. i 12. iz poglavlja III ovog Programa (za koje je odgovoran Kanton), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	830 – 900	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	1.100 – 1.330	48 - 58%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamac 10g	kg	55 – 110	2,4 – 4,8%
UKUPNO		2.300	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA ZA PROSTORE I POVRŠINE IZ NADLEŽNOSTI OPĆINA/GRADA

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine/grad), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	1.000 – 1.090	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	1.340 – 1.620	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	70 – 140	2,4 – 4,8%
UKUPNO		2.800	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA PO OPĆINAMA

BREZA

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Breza u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	86,4 – 93,6	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	115,2 – 139,2	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	5,76 – 11,52	2,4 – 4,8%
UKUPNO		240	

DOBOJ-JUG

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Dobojujug u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	7,92 – 5,58	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	10,52 – 12,76	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	0,53 – 1,06	2,4 – 4,8%
UKUPNO		22	

KAKANJ

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Kakanj u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	120,96 – 131,04	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	161,28 – 194,88	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	8,06 – 16,13	2,4 – 4,8%
UKUPNO		336	

MAGLAJ

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Maglaj u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	113,04 – 122,46	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	150,72 – 182,12	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	7,54 – 15,07	2,4 – 4,8%
UKUPNO		314	

OLOVO

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Olovo u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	43,56 – 47,19	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	58,08 – 70,18	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	2,90 – 5,81	2,4 – 4,8%
UKUPNO		121	

TEŠANJ

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Tešanj u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	98,64 – 106,86	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	131,52 – 158,92	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	6,58 – 13,15	2,4 – 4,8%
UKUPNO		274	

USORA

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Usora u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	12,96 – 14,04	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	17,28 – 20,88	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	0,86 – 1,73	2,4 – 4,8%
UKUPNO		36	

VAREŠ

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Vareš u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	19,80 – 21,45	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	26,40 – 31,90	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	1,32 – 2,64	2,4 – 4,8%
UKUPNO		55	

VISOKO

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Visoko u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	57,96 – 62,79	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	77,28 – 93,38	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	3,86 – 7,73	2,4 – 4,8%
UKUPNO		161	

ZAVIDOVIĆI

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Zavidovići u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	51,48 – 55,77	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	68,64 – 82,94	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	3,43 – 6,86	2,4 – 4,8%
UKUPNO		143	

ZENICA

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području grada Zenice u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje je odgovoran Grad), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	336,96 – 365,04	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	449,28 – 542,88	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	22,46 – 44,93	2,4 – 4,8%
UKUPNO		936	

ŽEPČE

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području općine Žepče u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	57,24 – 62,01	36 - 39%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	76,32 – 92,22	48 - 58%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	3,82 – 7,63	2,4 – 4,8%
UKUPNO		159	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA ZA PROSTORE I POVRŠINE ZA KOJE SU ODGOVORNA PRAVNA I FIZIČKA LICA, VLASNICI ILI KORISNICI PROSTORA I POVRŠINA

Za potrebe provođenja proljetne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u proljetnoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 3. 13. 14. 15. 16. 17. i 18. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorna pravna i fizička lica, vlasnici ili korisnici prostora i površina), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	1.090 – 1.250	19,1 – 21,9%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg	1.300 – 1.510	22,8 – 26,5%
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg	270 – 520	4,7 – 9,1%
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	1.230 – 1.370	21,6 – 24,5%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	145 – 400	2,5 – 7%
Parafinirana žitna pasta 30g	kg	100 - 140	1,8 – 2,5%
UKUPNO		5.700	

X OSTALI POTREBNI MATERIJAL

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina
Lijepak	tuba	100 - 150
Tacne	kom	1.500 - 2.250
Kartonske kutije za mamke	kom	10.000 - 13.000
PVC Hranilice	kom	200-300

XI KOLIČINA MATERIJALA KOJA SE PLANIRA UTROŠITI U JESENJOJ AKCIJI

U izvođenju preventivn sistematske deratizacije koristit ćemo rodenticide–antikoagulate II generacije u omjeru Bromadilon parafinski blok mamak od 46 – 54%, Brodifacoum parafinski blok 2,5 – 4,8%, Bromadiolon pasta od 27 do 30%, Bromadiolon-difenacoum pasta mamak 2,5 - 6%, Parafinizirana žitna pasta 0,6 – 0,9% i Mehanička adhezivna sredstva „Temo kollant“ namaz.

Korištenjem parafiniziranih mamaka, parafinskih blokova i pasta rodenticida ima za cilj da obezbijedi efikasno i produženo djelovanje u kanalizacionoj mreži, vodotokovima i svim ostalim prostorima. Deratizacija prostora u kojima se proizvode i skladište namirnice izvršiti će se postavljanjem različitih tipova mamaca, različitog sastava (antikoagulanti II generacije te oblika paste (meki) mamak i parafinski blokovi). U ovim tipovima objekata preferira se upotreba mamaca koji su namijenjeni ovom tipu objekata (Žitna pasta) upakovani u ambalazu koja je polupropusna za mirisne atraktante gdje glodar ima izvor hrane. **U ovim tipovima objekata svi mamci se moraju postaviti u zatvorene deratizacijske kutije po Haccp standardu.**

U potpunosti izostavljamo upotrebu rastresitih mamaka koji usljed djelovanja vode ili vlage uglavnom budu uništeni.

Na osnovu procjene prisutnosti glodara te potrošnje u prethodnim akcijama, procjenjuje se da je u jesenjoj akciji u 2018. godini potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	3.670 – 4.320	34 – 40%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg	1.300 – 1.510	12 – 14%
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg	270 – 520	2,5 – 4,8%
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	2.920 – 3.240	27 – 30%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	270 – 650	2,5 – 6%
Parafinizirana žitna pasta 30g	kg	60 - 100	0,6 – 0,9%
UKUPNO		10.800	

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. i 12. iz poglavlja III ovog Programa, procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	2.440 – 2.950	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	1.830 – 1.990	36 - 39%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	125 – 250	2,4 – 4,8%
UKUPNO		5.100	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA ZA PROSTORE I POVRŠINE IZ NADLEŽNOSTI KANTONA

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 2. 5. 6. 7. 9. i 12. iz poglavlja III ovog Programa (za koje je odgovoran Kanton), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	1.100 – 1.330	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	830 – 900	36 - 39%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	55 – 110	2,4 – 4,8%
UKUPNO		2.300	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA ZA PROSTORE I POVRŠINE IZ NADLEŽNOSTI OPĆINA/GRADA

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine/grad), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	1.340 – 1.620	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	1.000 – 1.090	36 - 39%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	70 – 140	2,4 – 4,8%
UKUPNO		2.800	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA PO OPĆINAMA

BREZA

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Breza u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	115,2 – 139,2	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	86,4 – 93,6	36 - 39%
Bromadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	5,76 – 11,52	2,4 – 4,8%
UKUPNO		240	

DOBOJ-JUG

Za potrebe provođenja jesenje preventivne s sistematske deratizacije na području općine Doboj-jug u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	10,52 – 12,76	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	7,92 – 5,58	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	0,53 – 1,06	2,4 – 4,8%
UKUPNO		22	

KAKANJ

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Kakanj u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	161,28 – 194,88	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	120,96 – 131,04	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	8,06 – 16,13	2,4 – 4,8%
UKUPNO		336	

MAGLAJ

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Maglaj u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	150,72 – 182,12	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	113,04 – 122,46	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	7,54 – 15,07	2,4 – 4,8%
UKUPNO		314	

OLOVO

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Olovo u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	58,08 – 70,18	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	43,56 – 47,19	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	2,90 – 5,81	2,4 – 4,8%
UKUPNO		121	

TEŠANJ

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Tešanj u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	131,52 – 158,92	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	98,64 – 106,86	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	6,58 – 13,15	2,4 – 4,8%
UKUPNO		274	

USORA

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Usora u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	17,28 – 20,88	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	12,96 – 14,04	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	0,86 – 1,73	2,4 – 4,8%
UKUPNO		36	

VAREŠ

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Vareš u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	26,40 – 31,90	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	19,80 – 21,45	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	1,32 – 2,64	2,4 – 4,8%
UKUPNO		55	

VISOKO

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Visoko u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	77,28 – 93,38	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	57,96 – 62,79	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	3,86 – 7,73	2,4 – 4,8%
UKUPNO		161	

ZAVIDOVIĆI

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Zavidovići u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	68,64 – 82,94	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	51,48 – 55,77	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	3,43 – 6,86	2,4 – 4,8%
UKUPNO		143	

ZENICA

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području grada Zenice u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje je odgovoran Grad), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	449,28 – 542,88	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	336,96 – 365,04	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	22,46 – 44,93	2,4 – 4,8%
UKUPNO		936	

ŽEPČE

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području općine Žepče u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorne općine), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	76,32 – 92,22	48 - 58%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg		
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg		
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	57,24 – 62,01	36 - 39%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	3,82 – 7,63	2,4 – 4,8%
UKUPNO		159	

PREGLED POTREBNOG UTROŠKA SREDSTAVA ZA PROSTORE I POVRŠINE ZA KOJE SU ODGOVORNA PRAVNA I FIZIČKA LICA, VLASNICI ILI KORISNICI PROSTORA I POVRŠINA

Za potrebe provođenja jesenje preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u jesenjoj akciji u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 3. 13. 14. 15. 16. 17. i 18. iz poglavlja III ovog Programa (za koje su odgovorna pravna i fizička lica, vlasnici ili korisnici prostora i površina), procjenjuje se da je potrebno utrošiti sljedeće količine rodenticida po vrstama:

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 20 g	kg	1.230 – 1.370	21,6 – 24,5%
Bromadiolon parafinski blok 100 g	kg	1.300 – 1.510	22,8 – 26,5%
Brodifacoum parafinski blok 100g	kg	270 – 520	4,7 – 9,1%
Bromadiolon pasta (meki)10g	kg	1.090 – 1.250	19,1 – 21,9%
Bramadiolon-brodifacoum pasta mamak 10g	kg	145 – 400	2,5 – 7%
Parafinirana žitna pasta 30g	kg	60 - 100	1,1 – 1,8%
UKUPNO		5.700	

XII OSTALI POTREBNI MATERIJAL

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina
Lijepak	tuba	100 - 150
Tacne	kom	1.500 - 2.250
Kartonske kutije za mamke	kom	10.000 - 13.000
PVC Hranilice	kom	200-300

XIII ORGANIZACIJA

Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 30/16) utvrđuje se način provođenja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, te se izvođač u cjelosti mora pridržavati navedenog Pravilnika i snosi punu odgovornost za ostvarivanjem mjera kojima se štiti zdravlje stanovništva i okolina od onečišćenja, trovanja i nanošenja štete.

Izvođač mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe Pravilnika o uvjetima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe - obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 30/16).

XIV IZVRŠIOCI PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Obaveznu preventivnu sistematsku deratizaciju mogu provoditi samo zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici ako za obavljanje te djelatnosti imaju odobrenje federalnog ministra zdravstva, te ukoliko u pogledu kadra, imaju u radnom odnosu najmanje:

- jednog doktora medicine - specijalistu epidemiologije ili higijene,
- jednog diplomiranog sanitarnog inženjera (VSS prvi ciklus sanitarno - ekološkog smjera),
- osam kvalificiranih izvršioaca (VSS prvi ciklus sanitarno-ekološkog smjera ili SSS tehničar sanitarno-ekološkog smjera).

Izvršioци preventivne sistematske deratizacije su dužni voditi evidenciju o provedenim DDD mjerama deratizacije, potrošnji preparata za deratizaciju, te izrađivati zbirne izvještaje i dostavljati ih na način i u rokovima određenim Pravilnikom o načinu obavljanja dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

Pravna i fizička lica koja provode deratizaciju, odgovorna su za korištenje savremenih i ekoloških preparata, neškodljivih za čovjeka, domaće životinje i okolinu, te ostvarivanje mjera kojima se štiti zdravlje stanovništva i čovjekov okoliš od onečišćenja, trovanja i nanošenja šteta.

U skladu sa članom 4. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, ukoliko mjere obavezne preventivne deratizacije provode privredna društva odnosno fizička lica – obrtnici, obavljaju ih u skladu sa utvrđenim programom pod nadzorom higijensko-epidemiološke službe.

XVI IZRADA OPERATIVNOG PLANA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2018. GODINI

Obavezna preventivna sistematska deratizacija Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini će se izvršiti na osnovu **Operativnih planova** za svaku općinu izvođenja obavezne preventivne sistemske deratizacije.

Obavezna preventivna sistematska deratizacija će se na cijelom području kantona vršiti u skladu sa doktrinom preventivne medicine: istim odabranim rodenticidima i najefikasnijim metodama rada.

Operativni planovi za područje općine moraju najmanje sadržavati:

1. opis mjera koje se provode kao i naziv površina i objekata na kojima se provode mjere po danima,
2. obim rada u odnosu na površinu objekata i okolinu,
3. angažovani kadar (broj i stručna sprema),
4. iscrpan opis postupaka i tehnologije akcije deratizacije,
5. potrebnu vrstu i količinu rodenticida i insekticida po danima,
6. vozni park i
7. redoslijed i kalendar sa satnicom za provođenje svih planiranih mjera.

XVII OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Obveznik provođenja sistematske deratizacije (Kanton i općine/grad) je dužan prije početka izvođenja svake faze na prigodan način obavijestiti javnost, građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Obavješćavanje o izvođenju sistematske deratizacije u 2018. godini će se vršiti oglašavanjem u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja aktivnosti.

Izvođač sistematske deratizacije je obavezan vidljivo označiti svaki objekat ili površinu koji je tretiran.

XVIII FINANSIRANJE OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Troškovi obavezne proljetne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 2. 5. 6. 7. 9. i 12. iz poglavlja III ovog Programa, se finansiraju iz sredstava budžeta Zeničko-dobojskog kantona,

Troškovi obavezne proljetne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini, koji se odnose na površine i objekte tačke 1. 4. 8. 10. i 11. iz poglavlja III ovog Programa, se finansiraju iz sredstava budžeta općina/grada.

Obveznici finansiranja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona su i privredni i drugi subjekti koji posjeduju ili koriste objekte i površine koje podliježu izvođenju (tačke 3. 13. 14. 15. 16. 17. i 18. iz poglavlja III ovog Programa) a u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti FBiH, kao i Pravilnika o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 30/16).

XIX INSPEKCIJSKA KONTROLA

Kontrola izvođenja sistematske deratizacije, od strane sanitarne inspekcije, je predviđena u dva navrata: prije početka akcije i u fazi samog izvođenja, što će se konstatovati zapisnicima sanitarnih inspektora i što je u njihovoj nadležnosti, a predmet njihovih kontrola će sadržavati: svakodnevnu kontrolu utroška rodenticida (vrsta, zadužena i razdužena količina, rokove valjanosti), opremu, kadrove i tehnička pomagala, kao i kontrolu objekata i površina koje se tretiraju u preventivnoj deratizaciji.

Broj: 11-37-6951/18
Dana: 23.04.2018. godine

MINISTAR

Dragoljub Brnjo
dr. Dragoljub Brnjo